

DIES DE CADA DIA

Crítics

PERE ROVIRA

En les pàgines d'aquest diari s'ha parlat últimament una mica de la crítica literària, de les seves derivacions periodístiques, de la influència que tenen els redactors de ressenyes, de si els escriptors són o no són bons crítics, etc. Discutir sobre aquests punts ha de ser beneficiós, en un país on abunden els crítics de distància curta, que poques vegades han arribat a escriure més de quatre pàgines seguides sobre un autor o un tema literari concrets. Alguns d'aquests crítics són orgullosos i susceptibles. Tolen malament que es posi en dubte la importància del seu paper d'intermediaris entre els autors i els lectors, i més malament encara que els diguin que s'han equivocat en alguna de les seves valoracions. Potser ignoren que la història de la crítica és també la història dels errors de la crítica.

El redactor de ressenyes està quasi sempre obligat a ser actual i a ser ràpid.

Ha de parlar de llibres que s'acaben de publicar i, en general, disposa de pocs dies per llegir-los i per escriure la ressenya. És un treball difícil, ingrati i mal pagat, s'ha de reconèixer, per això no és rar que caigui en mans de persones que, o necessiten els pocs diners que s'hi guanyen, o volen tenir una mica de poder literari, que deu ser el poder menys poderós que hi ha en el món. De vegades, si aquestes persones es van fent un nom, s'envalenteixen i pontifiquen, breument sempre, i diuen als autors com han d'escriure, i al país, quina literatura li convé.

El crític literari seriós va per uns altres camins: no cal que parli de l'actualitat, treballa a poc a poc, llegint i tornant a llegir, amb paciència i amb plaer, unes obres que no li ha imposat ningú, que ha escollit lliurement, perquè les considera importants, perquè li agraden. El seu objectiu no és, doncs, jutjar aquestes obres, sinó explicar perquè les troba excel·lents. El crític literari escriu per llegir millor ell i per ajudar-nos a llegir a nosaltres. La crítica és un ofici que, la major part del temps, s'exerceix en privat (perquè per llegir s'ha d'estar sol), que no es fa per diners i que demana certes qualitats. Luis Cernuda les resumia així: "*Supongo en el crítico inteligencia y sensibilidad de lector*"

experimentado, gusto formado en el trato frecuente, durante años, con lo mejor que se haya escrito y pensado, y que sea relevante para su trabajo, no ya en su tierra de origen sino en aquellas otras cuyas lenguas conozca; y el crítico debe por lo menos leer dos lenguas además de la suya nativa".

Cernuda va ser un gran poeta i un crític literari magnífic. No és una combinació infreqüent, i no hauria d'estranyar-nos que moltes de les coses imprescindibles que s'han dit sobre la literatura les hagin dit els escriptors, perquè els escriptors (perdonin l'obvietat) saben millor que ningú què és escriure. Un escriptor és un lector *interessat*, i, si escriu sobre el llibre d'un altre, pot ser que ho faci per reflexionar sobre el seu treball. En aquest cas, practica una crítica egoista, que més enllà de la comprensió i l'explicació d'una determinada obra, es dirigeix a la pròpia escriptura. Una crítica que, probablement, serà parcial, però que mai no serà frívola, i que algunes vegades és tan *literària* que acaba convertint-se en literatura.

Aquesta manera de llegir, com les altres, pot produir uns resultats mediocres o extraordinaris. Tot dependrà de qui sigui el lector. En la confecció i en l'apreciació de la literatura mana una cosa tan atzarosa com la possessió de talent, secundada per una mica de treball. És injust que sigui així? No ho sé, però la qualitat artística té molt poc a veure amb la justícia.

• PERE ROVIRA, ESCRIPTOR